

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 20 kwietnia 2016 roku Sąd Rejonowy w Płocku, w sprawie z powództwa M. B. i L. B. przeciwko W. M. (1) i P. G., o zapłatę, zasądził od pozwanych W. M. (1) i P. G. solidarnie na rzecz powodów M. B. i L. B. kwotę 1.501,00 złotych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 14 lutego 2015 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 663,00 złote tytułem zwrotu kosztów procesu. Powyższe orzeczenie Sąd I instancji oparł na następujących ustaleniach faktycznych: powodowie L. B. i M. B., reprezentowani przez profesjonalnego pełnomocnika, w pozwie złożonym dnia 20 marca 2015 r. domagali się zasądzenia solidarnie od pozwanych W. M. (1) i P. G. kwoty 1501 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 14 lutego 2015 r. do dnia zapłaty. Nadto powodowie wnieśli o zasądzenie od pozwanych na ich rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwu powód podał, że dochodzi roszczenia od pozwanych jako członków zarządu (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ż. z tytułu należności zasądzonej od w/w spółki na rzecz powoda nakazem zapłaty z dnia 25 lutego 2013 r. w sprawie IX GNc 115/13 przez Sąd Rejonowy Poznań - Stare Miasto w Poznaniu. Powodowie na podstawie w/w nakazu zapłaty wszczęli postępowanie egzekucyjne, które zostało umorzone postanowieniem Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Pile z dnia 19.12.2014 r. - wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji. W trakcie postępowania egzekucyjnego przeciwko spółce (...) sp. z o.o., komornik przyznał ponadto powodom koszty zastępstwa radcowskiego w postępowaniu egzekucyjnym

- w kwocie 900 zł oraz ustalił koszty postępowania egzekucyjnego na kwotę 464,37 zł. Wobec bezskuteczności egzekucji względem spółki, pismami z dnia 7 stycznia 2015 r. powodowie wezwali członków zarządu spółki (...) sp. z o.o. - W. M. (1) i P. G., do zapłaty długu spółki - na podstawie art. 299 ksh. P. G. wezwanie do zapłaty odebrał dnia 28 stycznia 2015 r., a przesyłka do W. M. (2) została zwrócona do nadawcy po jej podwójnym awizowaniu,

- dnia 6 lutego 2015 r. Ponadto powodowie wskazali, że niniejszym pozwem dochodzą jedynie części przysługującej im należności, ponieważ powodowie nie posiadają wiedzy co do stanowisk pozwanych i ich stanu majątku, stąd bezcelowe jest ponoszenie dalszych kosztów postępowań bez jakiegokolwiek gwarancji ich odzyskania. W dniu 30 marca 2015 r. Sąd Rejonowy Poznań - Stare Miasto w Poznaniu wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym.

W ustawowo przepisany terminie pozwani złożyli sprzeciwy od w/w nakazu zapłaty, w których podnieśli tożsame argumenty, domagając się oddalenia powództwa w całości. Wskazali, że w przedmiotowej sprawie wystąpiły przesłanki egzoneracyjne w postaci braku szkody u wierzyciela oraz brak winy członka zarządu w niezgłoszeniu wniosku o ogłoszenie upadłości oraz w stosunku do roszczenia powoda nie ziszczyły się przesłanki dochodzenia odpowiedzialności członków zarządu z art. 299 k.s.h. Strona pozwana zgłosiła wniosek o ogłoszenie upadłości w terminie z tym, że wniosek o ogłoszenie upadłości został oddalony w oparciu o art. 13 ust. 1 ustawy prawo upadłościowe i naprawcze, gdyż majątek niewypłacalnego dłużnika nie wystarczał na zaspokojenie kosztów postępowania. Ponadto pozwani wskazali, że brak szkody wierzyciela występuje wówczas, gdy oczywistym jest, iż w postępowaniu upadłościowym wierzyciel i tak nie mógłby otrzymać zaspokojenia tj. że zobowiązanie nie zostałoby pokryte z majątku spółki nawet wówczas gdyby zgłoszono upadłość w przepisany terminie, zaniechanie tego zgłoszenia nie wyrządziło więc wierzycielowi szkody. Pozwani podnieśli także, że na dzień zgłoszenia wniosku o upadłość - nie występowały żadne wierzytelności powoda wobec spółki. Ponadto powód w pozwie nie wykazał, że egzekucja z majątku spółki została skierowana do wszystkich części jej majątku. W piśmie przygotowawczym stanowiącym odpowiedź na sprzeciwy, powód zaprzeczył wszystkim twierdzeniom podniesionym przez pozwanych. Ponadto, w piśmie z dnia 22 lutego 2016 r. pełnomocnik powodów sprecyzował, że dochodzona pozwem kwota 1501 zł dotyczy części należności głównej tj. kwoty 55.086,89 zł. Pozwani W. M. (1) oraz P. G. co najmniej od 19.07.2012 r. do chwili obecnej są członkami zarządu (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ż.. Prawomocnym nakazem zapłaty z dnia 25.02.2013r. Sąd Rejonowy Poznań - Stare miasto w Poznaniu IX Wydział Gospodarczy w sprawie IX GNc 115/13 zasądził od (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ż. na rzecz L. B. i M. B. kwotę 55.086,89 zł z ustawowymi odsetkami od kwot:

- 10441,79 zł od dnia 03 września 2012 r. do dnia zapłaty;

- 28590,94 zł od dnia 20 listopada 2012 r. do dnia zapłaty;

- 16.054,16 zł od dnia 16 grudnia 2012 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 4305,75 zł tytułem zwrotu kosztów procesu w tym kwotę 3.600,00 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego. Powód wystąpił do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Pile z wnioskiem o wszczęcie postępowania egzekucyjnego w celu wyegzekwowania kwot wynikających z w/w nakazu zapłaty. Postanowieniem z dnia 19.12.2014 r. w sprawie sygn. akt Km 1041/13 Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Pile umorzył postępowanie egzekucyjne wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji. Pismami z dnia 07 stycznia 2015 5. powód skierował do W. M. (1) i P. G. wezwania do zapłaty kwoty 55.086,89 zł, 4305,75 zł, 900 zł, 464,37 zł w terminie 7 dni od dnia doręczenia wezwania. Powyższy stan faktyczny był bezsporny i wynikał z przedłożonych przez powoda dokumentów, których autentyczność i prawdziwość nie była kwestionowana przez strony w toku postępowania, zaś Sąd z urzędu także nie znalazł ku temu podstaw. Spór w przedmiotowej sprawie koncentrował się wokół zasadności żądanego przez powoda roszczenia obejmującego część kwoty zasądzonej od spółki (...) prawomocnym nakazem zapłaty. Pozwani W. M. (1) oraz P. G. podnieśli bowiem, iż w przedmiotowej sprawie zachodzą przesłanki egzoneracyjne wyłączające ich odpowiedzialność jako członków zarządu spółki. Powołali się przede wszystkim na złożenie przez nich we właściwym czasie wniosku o ogłoszenie upadłości spółki, załączając na tę okoliczność kserokopię wniosku o ogłoszenie upadłości. W kontekście tego dowodu wskazać należy, że kserokopia nie mogła stanowić podstawy ustaleń faktycznych w sprawie. Charakter kserokopii był już przedmiotem rozważań orzecznictwa sądowego i Sąd Najwyższy stoi na stanowisku, że niepoświadczona podpisem kserokopia nie jest dokumentem. Dla uznania kserokopii za dokument prywatny, świadczący o istnieniu oryginału o odwzorowanej w niej treści, niezbędne jest oświadczenie o istnieniu dokumentu o treści i formie odwzorowanej kserokopią. Takim oświadczeniem jest umieszczone na kserokopii i zaopatrzone podpisem poświadczenie zgodności kserokopii z oryginałem. Dopiero wtedy można uznać kserokopię za dokument prywatny świadczący o istnieniu oryginału o treści i formie w niej odwzorowanej. Natomiast bez wspomnianego poświadczenia kserokopia nie może być uznana za dokument (por. uchwała SN z dnia 29.03.1994r. III CZP 37/94; postanowienie SN z dnia 27.08.1998r. III CZ 107/98; wyrok SN z dnia 06.11.2002r. I CKN 1280/00; wyrok SN z dnia 14.02.2007r. II CSK 401/06). W przedmiotowej sprawie pozwani, załączając kserokopię wniosku o ogłoszenie upadłości bez poświadczenia jej zgodności z oryginałem, w ocenie Sądu nie wykazali w należyty sposób, iż rzeczywiście wniosek taki złożyli. Co więcej - pozwani nie wykazali, jakie orzeczenie Sądu bądź zarządzenie przewodniczącego wydziału zapadło w reakcji na ewentualnie złożony wniosek. Słusznie podnosił bowiem pełnomocnik powodów, że wniosek taki mógł być chociażby zwrócony, a zatem nie wywoływałby żadnych skutków. Zgodnie z art. 299 § 1 k.s.h., jeżeli egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna, członkowie zarządu odpowiadają solidarnie za jej zobowiązania. Członek zarządu zgodnie z § 2 tego przepisu może się uwolnić od odpowiedzialności, o której mowa w § 1, jeżeli wykaże, że we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie układowe, albo że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcie postępowania układowego nastąpiło nie z jego winy, albo że pomimo niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcia postępowania układowego wierzyciel nie poniósł szkody. Wierzyciel zatem dochodząc odszkodowania na zasadzie art. 299 § 1 k.s.h. musi wykazać istnienie zobowiązania po stronie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, bezskuteczność egzekucji w stosunku do takiej spółki oraz fakt bycia przez pozwanego członkiem zarządu tej spółki. W ocenie Sądu, powód wykazał istnienie przesłanek odpowiedzialności członków zarządu, zaś pozwani nie wykazali istnienia okoliczności egzoneracyjnych. Pierwszą z przesłanek jest bezskuteczność egzekucji, która oznacza, że nie zaspokojono roszczeń w postępowaniu wszczętym i prowadzonym według przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w Kodeksie postępowania cywilnego, nie ujawniono majątku w trybie postępowania o ujawnienie majątku w Kodeksie postępowania cywilnego, gdy z wykazu majątku wynika, że egzekucja może być bezskuteczna (art. 913 KPC), oddalono przez sąd wniosek o ogłoszenie upadłości lub umorzono postępowanie upadłościowe, gdy majątek spółki nie wystarcza nawet na zaspokojenie kosztów postępowania (art. 13 PrUpadNaprz) [tak E. Marszałkowska-Krzyż, w: Kodeks handlowy, (red. J. Okolski), s. 217, zob. Kidyba, Komentarz KSH, t. I, 2013, s. 1359 i n.]. Sąd podziela stanowisko wyrażone w literaturze przez M. Allerhanda (Allerhand, Komentarz KH, 1935, s. 164), który uważał, że egzekucja jest już bezskuteczna, gdy dotyczy to pewnego majątku, w szczególności majątku ruchomego, a nie ma konieczności wykazania bezskuteczności egzekucji z całego majątku.

Również Sąd Najwyższy przyjął w orz. z 26.4.1938 r. (II C 2806/37, OSNC 1939, Nr 2, poz. 89), że wierzyciel spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, który dochodzi swych roszczeń przeciw członkom jej zarządu, nie musi wykazać, że wykorzystał wszystkie możliwe sposoby egzekucji, wystarczy, jeżeli jeden ze sposobów egzekucji okazał się bezskuteczny. Poglądy te są aprobowane w doktrynie także na kanwie aktualnego Kodeksu spółek handlowych (por. A. Kidyba, w: Kodeks spółek handlowych, Zakamycze 2005r., s. 461-462). Ustalenie przewidzianej w art. 299 § 1 k.s.h., przesłanki bezskuteczności egzekucji może nastąpić na podstawie każdego dowodu, z którego wynika, że spółka nie ma majątku pozwalającego na zaspokojenie wierzyciela pozywającego członków zarządu (tak Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 26.06.2003r., V CKN 416/01, OSNC 2004., Nr 7-8, poz. 129). Z załączonego do pozwu tytułu egzekucyjnego w postaci nakazu zapłaty wydanego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności wynika istnienie wobec powoda zobowiązania (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ż.. Powód wykazał również przesłankę bezskuteczności egzekucji tego zobowiązania rozumianą jako sytuacja, w której prawnie zorganizowane działania organów egzekucyjnych, mające na celu zadośćuczynienie interesom wierzyciela (wierzycieli), które znalazły odzwierciedlenie w tytule egzekucyjnym, nie doprowadziły do spełnienia świadczenia przez dłużnika (zob. A. Kidyba, op.cit., s. 461-462). W niniejszej sprawie, strona powodowa powołując się bowiem na postanowienie Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Pile z dnia 19.12.2014r., sygn. akt Km 1041/13 o umorzeniu postępowania egzekucyjnego na podstawie art. 824 § 1 pkt 3 kpc wykazała bezskuteczność egzekucji mającej na celu zaspokojenie jej wierzytelności z majątku spółki (...). Dokument ten oznaczał, że z egzekucji nie uzyska się sumy wyższej od kosztów egzekucyjnych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2010 r., sygn. akt II CSK 372/09, niepubl. oraz wyrok z dnia 10 lutego 2011 r. IV CSK 335/10 LEX nr 784972, Biul. SN 2011/4/10). W ocenie Sądu zatem przedstawione przez powoda postanowienie Komornika Sądowego w przedmiocie umorzenia postępowania egzekucyjnego stanowiło wystarczający dowód do ustalenia przez Sąd wystąpienia przesłanki bezskuteczności egzekucji z majątku spółki przysługującej stronie powodowej wierzytelności. Ponadto z treści tego postanowienia wynika, że egzekucja została skierowana do rachunków bankowych i wierzytelności. Pozwani nie wskazali zaś, jakie konkretnie składniki majątkowe zostały przez komornika pominięte. Twierdzenia ich w tym zakresie pozostały zatem nie udowodnione. Przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało także, iż pozwani W. M. (1) oraz P. G. co najmniej od lipca 2012 r. do chwili obecnej są członkami zarządu (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ż., czego nie kwestionowali. Powodowie wykazali zatem wystąpienie przesłanek określonych w art. 299 § 1 k.s.h, których wykazanie obciążało ich, jako stronę inicjującą postępowanie.

W sprzeciwach pozwani W. M. (1) oraz P. G. podnosili wystąpienie przesłanek egzoneracyjnych, jednakże Sąd podziela stanowisko pełnomocnika powodów, że zaistnienia takich przesłanek nie wykazali. Zgodnie bowiem z zasadą wyrażoną w treści art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Rozwijając i tłumacząc przytoczoną wyżej zasadę, Sąd Najwyższy wielokrotnie podkreślał, że w obowiązującym w polskim systemie prawnym kontradiktoryjnym modelu postępowania sądowego o przebiegu postępowania decydują strony, a ciężar udowodnienia twierdzeń spoczywa na tej stronie, która je zgłasza (art. 6 k.c. w zw. z art. 232 zdanie pierwsze k.p.c.). Sąd z urzędu może wprawdzie dopuścić dowód (art. 232 zdanie drugie k.p.c.), ale powinien czynić to tylko pomocniczo i w sytuacjach wyjątkowych (por. wyrok SN z dnia 24.11.2010 r., sygn. akt II CSK 297/10). Odpowiedzialność odszkodowawcza członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością uzależniona jest od wykazania przez wierzyciela jedynie istnienia zobowiązania spółki oraz bezskuteczności egzekucji z majątku spółki. Zarówno powstanie szkody, rozumianej jako obniżenie potencjału finansowego spółki, a nie bezpośredni uszczerbek w majątku wierzyciela, jak i inne przesłanki odpowiedzialności, tj. wina i związek przyczynowy pomiędzy tak rozumianą szkodą a zachowaniem członków zarządu spółki, funkcjonują na zasadzie domniemania ustawowego. Dlatego dowody na te okoliczności, opisane w art. 299 § 2 k.s.h., muszą przedstawić członkowie zarządu. Jedną z tych okoliczności jest wykazanie, że we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie układowe. W ocenie Sądu pozwani nie wykazali w sposób prawidłowy, że skutecznie złożyli wniosek o ogłoszenie upadłości. Jednakże nawet przyjmując prawdziwość twierdzeń pozwanych w tej kwestii, w ocenie Sądu wniosek o ogłoszenie upadłości nie został zgłoszony we właściwym czasie. Pozwani podnieśli bowiem, iż z uwagi na wartość majątku spółki niewystarczającego na zaspokojenie kosztów postępowania, wniosek powyższy został oddalony. W literaturze przedmiotu i w orzecznictwie Sądu Najwyższego (wyrok z 07.05.1997 r., II CKN 117/97, Legalis; wyrok z 16.10.1998 r., III CKN 650/97, OSNC 1999, Nr 3, poz. 64; wyr. z 16.3.2007 r., III CSK 404/06, Pr. Sp. 2008, Nr 4, s. 58) przyjmuje się, że do określenia „właściwego czasu” do wystąpienia o otwarcie postępowania

układowego lub o ogłoszenie upadłości należy uwzględnić funkcje ochronne tych postępowań wobec wierzycieli. Nie może to być moment, w którym wniosek o upadłość musi zostać oddalony, bo majątek dłużnika nie wystarcza - w sposób oczywisty - nawet na zaspokojenie kosztów postępowania upadłościowego (tak: J. A. Strzępka, Kodeks spółek handlowych. Komentarz, Warszawa 2005). Pozwani nie wykazali również, że pomimo niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości wierzyciel nie poniósł szkody. Powodowie zaprzeczyli temu, by w chwili powstania zobowiązania majątek spółki nie pozwalał na zaspokojenie wierzytelności, a pozwani nie przedstawili na te okoliczność jakichkolwiek dowodów. Niewątpliwie rację ma pełnomocnik powodów, że wykazanie tych okoliczności wymagało wiadomości specjalnych, a pozwani nie podjęli właściwej inicjatywy dowodowej. Podobnie za chybione należało uznać twierdzenie pozwanych, że na dzień złożenia wniosku o upadłość nie występowały żadne wierzytelności powodów wobec spółki. Jeżeli bowiem nawet uznać, zgodnie z twierdzeniami pozwanych, że wniosek o ogłoszenie upadłości został złożony w dniu 1 lutego 2013 r., to zwrócić należy uwagę, że strona powodowa wtoczyła powództwo o wierzytelności dochodzone w niniejszym postępowaniu w grudniu 2012 r., zaś faktury objęte powództwem wystawione były w dniach 2 sierpnia 2012 r., 19 września 2012 r. i 15 października 2012 r. Co więcej, przypomnieć należy, że szkoda, jako niezbędna przesłanka odpowiedzialności odszkodowawczej, jest na tle art. 299 k.s.h. ujmowana inaczej niż w art. 361 § 2 k.c., który zresztą wprost dopuszcza odmienną regulację ustawową. Zgodnie bowiem z tym przepisem w granicach związku przyczynowego, o jakim mowa w art. 361 § 1 k.c., i w braku odmiennego przepisu ustawy lub postanowienia umowy szkodę stanowi strata, którą poszkodowany poniósł, oraz korzyści, które mógłby osiągnąć. Szkoda, o której mowa w art. 299 § 2 in fine k.s.h., odpowiada różnicy w potencjale majątkowym spółki, jaka wystąpiła, a do jakiej nie doszłoby, gdyby we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości (J. A. Strzępka, op.cit.). Wierzytelność odszkodowawcza jest ściśle związana z zobowiązaniem spółki wyrażonym w tytule egzekucyjnym. Wysokość zobowiązania spółki wyznacza górną granicę odpowiedzialności odszkodowawczej członków zarządu. Jeśli potencjał majątkowy spółki na skutek zaniechania przez członków zarządu zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości obniżył się, członkowie zarządu odpowiadają tylko w granicach obniżenia tego potencjału, przy czym ciężar dowodu, że pomimo niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości, potencjał majątkowy spółki nie zmniejszył się lub też zmniejszył się tylko w określonym zakresie spoczywa na członkach zarządu (tak: wyr. SA w Warszawie z 12.2.2013 r., VI ACA 881/12, Legalis). W ocenie Sądu takiej okoliczności pozwani W. M. (1) oraz P. G. nie wykazali. Sąd uznał także, że powoływane przez pozwanych argumenty dotyczące tego, że zlecenia stanowiące podstawę wystawienia faktur, na podstawie których wydano nakaz zapłaty dotyczyły czynności fikcyjnych są bez znaczenia. Nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym wydany w dniu 25 lutego 2013 r. jest już orzeczeniem prawomocnym i tego rodzaju zarzuty mogły być podnoszone w postępowaniu wywołanym pozwem z dnia 18 grudnia 2012 r. Obecnie zaś treść art. 299 k.s.h. ściśle wyznacza zakres faktów mających znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Z tych względów Sąd oddalił wnioski dowodowe pozwanych zmierzające do wykazania fikcyjności transakcji. W świetle powyższych okoliczności, Sąd uznał, iż zachodzą podstawy przyjęcia subsydiarnej odpowiedzialności pozwanych jako członków zarządu spółki (...) za zobowiązania tej spółki. Brak jest bowiem podstaw do przyjęcia, aby pozwani W. M. (1) oraz P. G. wykazali w sposób skuteczny istnienie przesłanek uwalniających ich od odpowiedzialności. Z powyższych względów na zasadzie art. 299 § 1 k.s.h. Sąd uwzględnił powództwo w całości w zakresie dochodzonej części. W kontekście żądanych odsetek Sąd rozpatrujący przedmiotową sprawę podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uchwale z dnia 07.12.2006r. w sprawie sygn. akt III CZP 118/06, zgodnie z którym odpowiedzialność członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością obejmuje zasądzone w tytule wykonawczym, wydanym przeciwko spółce, koszty procesu, koszty postępowania egzekucyjnego umorzonego z powodu bezskuteczności egzekucji i odsetki ustawowe od należności głównej. Jednakże zważyć należy, iż odsetki za opóźnienie od odszkodowania dochodzonego na podstawie art. 299 k.s.h. należą się dopiero od chwili wymagalności ustalonej zgodnie z art. 455 k.c. (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 4.07.2006r. w sprawie I ACa 341/06, LEX nr 217207), tj. niezwłocznie po wezwaniu dłużnika (tu: członków zarządu dłużnej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością) do wykonania świadczenia. W kontekście przesłania pozwany wezwał do zapłaty przed wytoczeniem powództwa w zakresie kwoty objętej pozwem, data naliczania odsetek została określona prawidłowo. W przedmiocie kosztów procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. obciążając nimi w całości pozwanych. Zasądzona w wyroku kwota solidarnie od pozwanych na rzecz powodów tytułem zwrotu kosztów procesu obejmowała poniesione przez powódkę koszty wynagrodzenia pełnomocnika w kwocie 600 zł, ustalone na podstawie §2 ust. 1 i 2 w zw. z §6 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy

prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 z późn. zm.), wraz z opłatą skarbową od dokumentu pełnomocnictwa w wysokości 17 zł oraz opłatę sądową od pozwu w kwocie 76 zł

Przedmiotowe orzeczenie w całości apelacją zaskarżyli pozwani, która zarzucając naruszenie przepisu art. 233 § 1 k.p.c., naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów, wbrew przepisom postępowania cywilnego związanym z przeprowadzeniem postępowania dowodowego Pozwanych o przeprowadzenie przez Sąd dowodu z dokumentów tj. 3 zleceń transportowych na okoliczność ustalenia osoby rzeczywiście zlecającej Powodom usługę stanowiącej przedmiot żądania Powodów, a co za tym idzie, podstaw i zakresu odpowiedzialności Pozwanych, wnieśli o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości oraz o oddalenie powództwa, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości przekazanie sprawy sądowi właściwemu do rozpoznania, oraz o pozostawienie temu sądowi rozstrzygnięcia o kosztach instancji odwoławczej.

Powodowie w odpowiedzi na apelację wnieśli o jej oddalenie oraz o zasądzenie od pozwanych na rzecz powodów solidarnie zwrotu kosztów postępowania przed Sądem II instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanych podlegała oddaleniu jako niezasadna. Powołany przez Sąd I instancji przepis art. 299 KSH przewiduje szczególną odpowiedzialność członków zarządu. Związane jest to przede wszystkim z tym, że w sytuacji braku tego przepisu możliwe byłoby doprowadzenie do zakończenia działalności spółki bez wypełnienia wszystkich jej zobowiązań, co powodowałoby naruszenie interesów wierzycieli, którzy nie mieliby możliwości zaspokojenia swoich wierzytelności. Szczególna odpowiedzialność członków zarządu polega na tym, że roszczenia wierzycieli nie mają charakteru roszczeń odszkodowawczych. W istocie chodzi tu bowiem o odpowiedzialność o charakterze represyjnym (tak: T. Siemiątkowski, *Odpowiedzialność cywilnoprawna*, s. 211–212; por. także K. Osajda, *Odpowiedzialność cywilna*, s. 92 i n.). Jest to bowiem odpowiedzialność za zawinione niezgłoszenie w ustawowo przewidzianym terminie wniosku o ogłoszenie upadłości (bądź o wszczęcie postępowania naprawczego), wskutek którego to zaniechania egzekucja okazała się bezskuteczna, a wierzyciel poniósł szkodę wynikłą z tego zaniechania, a nie z samej bezskuteczności egzekucji. Odpowiedzialność członków zarządu spółki z o.o. za jej zobowiązania nie bierze się bowiem z samego faktu bezskuteczności egzekucji, gdyż na gruncie prawa spółek (czy ściślej w toku funkcjonowania spółek) trudno mówić o jakimś – oderwanym od zasad prowadzenia działalności przez spółkę i obowiązków członków zarządu wynikających z obowiązujących przepisów – zjawisku bezskuteczności egzekucji. Wystarczającą podstawą jest istnienie straty w postaci należności, której nie można ściągnąć oraz nieprawidłowości w działaniu członków zarządu, uzasadniających ich odpowiedzialność. Ponadto odpowiedzialność ta wynika z samej ustawy. Kolejną szczególną cechą odpowiedzialności członków zarządu jest to, że jest to odpowiedzialność subsydiarna (uzupełniająca), a nie bezpośrednia członków zarządu. Nie jest to odpowiedzialność bezwzględna, gdyż zależy ona od wyników egzekucji przeprowadzonej przeciwko spółce (orz. SN z 18.8.1938 r., II C 86/38, OSNC 1939, Nr 6, poz. 245 – członek zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością odpowiada posiłkowo za zobowiązania spółki powstałe przed jego wykreśleniem z rejestru handlowego). Odpowiedzialność ta zachowuje jednak cechy odpowiedzialności osobistej, nieograniczonej i solidarnej, natomiast zwolnienie od odpowiedzialności członków zarządu nastąpić może poprzez wykazanie braku winy lub braku szkody, lub zgłoszenia wniosku w odpowiednim czasie (§ 2). Odpowiedzialność osobista oznacza, że wierzyciel może sięgnąć do majątku osobistego członka zarządu w celu zaspokojenia wierzytelności, które ma w stosunku do spółki, gdy nie mógł się skutecznie zaspokoić z jej majątku. Odpowiedzialność ta jest nieograniczona, tj. nie ma żadnej pierwotnej granicy odpowiedzialności członków zarządu, w rzeczywistości wyznacza ją wysokość zobowiązania. Odpowiedzialność solidarna oznacza, że istnieje ona między członkami zarządu, ale nie ze spółką. Solidarność wynika z postanowień art. 299 § 1 KSH. W przepisie art. 299 KSH chodzi o wszelkie formy egzekucji prowadzonej czy to na podstawie Kodeksu postępowania cywilnego, czy też egzekucji administracyjnej. Odpowiedzialność spółki jest odpowiedzialnością za wierzytelności cywilnoprawne, jak również inne, mające charakter publicznoprawny. Istnieją dwa warunki odpowiedzialności członków zarządu: 1) bezskuteczność egzekucji przeciwko spółce; 2) niemożliwość powołania się na którąś z okoliczności uwalniających od odpowiedzialności wymienionych w § 2 art. 299 KSH. Bezskuteczność egzekucji

oznacza, że nie zaspokojono roszczeń w postępowaniu wszczętym i prowadzonym według przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w Kodeksie postępowania cywilnego, nie ujawniono majątku w trybie postępowania o ujawnienie majątku w Kodeksie postępowania cywilnego, gdy z wykazu majątku wynika, że egzekucja może być bezskuteczna (art. 913 KPC), oddalono przez sąd wniosek o ogłoszenie upadłości lub umorzono postępowanie upadłościowe, gdy majątek spółki nie wystarcza nawet na zaspokojenie kosztów postępowania. Warunkiem koniecznym do poniesienia odpowiedzialności za zobowiązania spółki z o.o. przez członków jej zarządu jest uzyskanie przez wierzyciela przeciwko tej spółce wyroku zasądającego dochodzoną należność (zob. m.in. wyr. SN z 23.5.2013 r., IV CSK 660/12, Legalis, zgodnie z którym, "powód w postępowaniu określonym w art. 299 KSH ma legitymować się tytułem egzekucyjnym wydanym przeciwko spółce, a jedynie jako wyjątek przyjmuje się sytuację, gdy uzyskanie takiego tytułu jest niemożliwe, bo spółka straciła byt prawny wskutek wykreślenia jej z rejestru. Jest to oczywiste, jeśli się zważy, że granicę odpowiedzialności członków zarządu stanowi wysokość zobowiązań spółki. W postępowaniu związanym z zastosowaniem art. 299 KSH wielkość tych zobowiązań musi zatem być przesądzona"; podobnie SN w: wyr. z 26.1.2012 r., I PK 78/11, OSNP 2013, Nr 1–2, poz. 4; uchw. z 17.2.2011 r., III CZP 129/10, MoP 2011, Nr 15, s. 822; wyr. z 19.6.2009 r., V CSK 460/08, Legalis). W orzecznictwie SN przyjmuje się, że odpowiedzialność członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością na podstawie art. 299 KSH obejmuje również zasądzone w tytule wykonawczym, wydanym przeciwko spółce, koszty procesu, koszty postępowania egzekucyjnego umorzonego z powodu bezskuteczności egzekucji i odsetki ustawowe od należności głównej (zob. m.in.: uchw. SN z 7.12.2006 r., III CZP 118/06, OSNC 2007, Nr 9, poz. 136; wyr. SN z 16.3.2007 r., III CSK 404/06, Pr. Sp. 2008, Nr 4, s. 58; wyr. SN z 8.3.2007 r., III CSK 352/06, Pr. Sp. 2008, Nr 4, s. 58; wyr. SN z 30.5.2008 r., III CSK 12/08, Legalis; odmiennie S.A. w Białymstoku w wyroku z 12.5.2004 r., I ACA 85/04, OSAB 2004, Nr 3, poz. 16). Członek zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie odpowiada za jej zobowiązania, na podstawie art. 299 KSH, w sytuacji gdy wierzyciel nie uzyskuje zaspokojenia ze względu na zaniechanie podjęcia egzekucji przeciwko spółce w stosownym czasie (zob. m.in.: wyr. SN z 16.11.2011 r., V CSK 515/10, Legalis; wyr. SN z 12.10.2011 r., II CSK 95/11, OSNC 2012, Nr 4, poz. 53; wyr. SN z 19.6.2009 r., V CSK 460/08, Legalis; wyr. SN z 19.12.2007 r., V CSK 315/07, Legalis; wyr. SN z 24.6.2004 r., III CK 107/03, Biul. SN 2004, Nr 11, s. 12). Odpowiedzialność członków zarządu na podstawie art. 299 § 1 KSH nie ma charakteru bezwzględnie. Mimo że istnieją przesłanki odpowiedzialności określone w art. 299 § 1 KSH, członek zarządu może uwolnić się od odpowiedzialności. Istnieje więc w dalszym ciągu fakt bezskuteczności egzekucji, ale jeżeli zachodzą przesłanki uwolnienia się od odpowiedzialności określone w § 2, członek zarządu nie będzie ponosił tej odpowiedzialności. Od odpowiedzialności członek zarządu może uwolnić się, gdy:

1) wykaże on sam albo wspólnie z innymi członkami zarządu, że we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie układowe. Przepis art. 21 PrUpadNapr wymaga, aby nie później niż w ciągu dwóch tygodni od dnia, w którym wystąpiła podstawa do ogłoszenia upadłości, członkowie zarządu zgłosili wniosek w sądzie o ogłoszenie upadłości. Zwolnienie od odpowiedzialności nie musi być następstwem złożenia wniosku przez członka zarządu, który chce się uwolnić od odpowiedzialności. Wystarczające jest, gdy wniosek taki zgłosi inny członek zarządu lub nawet wierzyciel (Namitkiewicz , Komentarz KH, t. I, 1934, s. 360). Jednakże odpowiedzialność ponosi ten członek, który zaniechał zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości we właściwym czasie. Przez czas właściwy należy rozumieć czas zgodny z normą art. 21 PrUpadNapr. (por. m.in.: wyr. SN z 2.6.2011 r., I CSK 574/10, Legalis; wyr. SN z 19.1.2011 r., V CSK 211/10, Legalis; wyr. SN z 6.5.2009 r., II CSK 661/08, Legalis; wyr. SN z 24.9.2008 r., II CSK 142/08, Legalis);

2) wykaże on, że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcie postępowania układowego nastąpiło nie z jego winy. Członek zarządu może wykazać to dowodem, że był nieobecny i nie mógł brać udziału w pracach zarządu, został wprowadzony w błąd co do stanu majątku spółki itp. Dyskusyjne jest natomiast, czy członek zarządu może uwolnić się od odpowiedzialności z art. 299 KSH w sytuacji, gdy nastąpił podział czynności pomiędzy poszczególnych członków zarządu. Z jednej strony, trudno zaakceptować sytuację, w której przy takim podziale czynności którykolwiek z członków zarządu byłby zwolniony z obowiązku pieczy nad majątkiem spółki (tak wątpliwie I. Weiss, w: Kruczałak, Komentarz KH, s. 386; Allerhand, Komentarz KH, 1935, s. 165; T. Dziurzyński, w: Dziurzyński, Fenichel, Honzatko, Komentarz KH, 1935, s. 328). Z drugiej strony, podział czynności, mimo że ma charakter wewnętrzny, może mieć wpływ na ewentualne uwolnienie się od odpowiedzialności przy udzieleniu absolutorium

członkom zarządu, ale trudno taki podział uznać za powód zwolnienia od obowiązków określonych w art. 299 § 2 in principio. Dopiero wykazanie braku swojej winy powoduje, że członek zarządu nie będzie ponosił odpowiedzialności;

3) wykaże on, że pomimo niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości lub niewszczęcia postępowania układowego, wierzyciel nie poniósł szkody. Również w tym przypadku ciężar dowodu spoczywa na członku zarządu. Dowód ten może być szczególnie trudny, gdyż wierzyciel nie musi udowadniać szkody, ale jedynie wskazać bezskuteczność egzekucji.

Na gruncie powołanych przepisów i rozważań wskazać należy, iż Sąd I instancji prawidłowo przyjął, że powodowie wykazali spełnienie przesłanek określonych w art. 299 § 1 KSH, pozwani zaś nie sprostali obowiązkowi udowodnienia wystąpienia okoliczności egzoneracyjnych wynikających z § 2 powołanego przepisu. Zauważyć należy, że zarzut apelacji pozwanych, sprowadzający się do twierdzeń o nieustaleniu osoby rzeczywiście zlecającej powodom usługę stanowiącą przedmiot żądania powodów, mając na uwadze podstawę prawną powództwa, jest całkowicie chybiony i pozostaje bez związku dla poczynionych przez Sąd I instancji ustaleń i rozważań. W przedmiotowej sprawie powodowie udowodnili dołączonymi do pozwu dokumentami urzędowymi, że postępowanie egzekucyjne przeciwko (...) sp. z o.o. zostało umorzone postanowieniem z dnia 19 grudnia 2014 r., wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji, nadto, że co najmniej od 19 lipca 2012 r. i nadal, a zatem również w chwili powstania zobowiązania, pozwani byli członkami zarządu wskazanej spółki. Pozwanie w toku postępowania nie wykazali i nie wykazują, a ich twierdzenia i powoływane dowody nie zmierzają do udowodnienia przesłanek pozwalających na ich uwolnienie z odpowiedzialności określonej w art. 299 KSH. Okolicznością taką w szczególności nie jest to, kto w imieniu (...) sp. z o.o. zlecił powodom świadczenie usług na jej rzecz, skoro roszczenie objęte przedmiotowym zleceniem było już przedmiotem rozpoznania, a postępowanie zostało prawomocnie zakończone wydaniem nakazu zapłaty z dnia 25 lutego 2013 r., opatrzonego klauzulą wykonalności. Zasadność zobowiązania spółki stwierdzonego prawomocnym orzeczeniem nie może być przedmiotem badania w niniejszej sprawie, skoro Sąd w toku postępowania zainicjowanego pozwem opartym o art. 299 § 1 ksh nie może doprowadzić do wzruszenia takiego orzeczenia, które stanowi jedynie przesłankę odpowiedzialności członków zarządu. Jeśli w ocenie pozwanych jako członków zarządu tamto roszczenie powodów nie zasługiwało na uwzględnienie, winni byli, jako osoby umocowane do reprezentowania spółki, zaskarżyć zapadłe w tamtej sprawie orzeczenie oraz podnieść i udowodnić twierdzenia zmierzające do oddalenia powództwa. Prawidłowo zatem Sąd Rejonowy uznał, iż bez znaczenia są argumenty pozwanych dotyczące tego, że zlecenia stanowiące podstawę wystawienia faktur, na podstawie których wydano nakaz zapłaty, dotyczyły czynności fikcyjnych.

Mając na uwadze powyższe apelację pozwanych należało uznać za niezasadną i jako taką oddalić na podstawie art. 385 k.p.c. rozstrzygając o kosztach postępowania odwoławczego na podstawie art. 98 k.p.c.